

պաշտօնով, որ միայն այն ժամանակ վայր դրեց
գէշքը, մինչև երկիրը միադաժնայն խաղաղացաւ։
Ռաշիդ Նշանկեց ՄՏմեդ ի. Եղեդ ի. Ու-
սոյդ Սուլթանին կառավարէ. երբ նա Հայաստան
եկաւ, նորա գէժ ապստամբեցան երկրում ապրող
խորապիցիք, որոնք Հայաշի ի հետ եւ նորաւից
առաջ եկած էին. խմբելով նորա գէժ մեծ
սկսեցին նորա հետ կռուել, թէ՛ «քեզ ոչ լսել,
ոչ հնազանդել կամինք», Այն ժամանակ Ռաշիդ
նշանկեց Սայիդ ի. Սայիդ ի. Քոստայայ Բահիւնին.
երբ նա Հայաստան եկաւ, զորք մի քանի ամիս
նորան հնազանդեցաւ, ապա միացաւ իշխանների
հետ։ Բար-էլ-արաւի բնակիչք ապստամբեցան
նորա գէժ եւ յարձակեցան նորա օգնականի վե-
րայ. Սայիդ ի. Սայիդ ապակեւ էր նոցա իշխան
Նաշիդ ի. Հալիմին, որի որդին՝ Հոյուն ի. Նաշիմ
յարձակելով Սայիդի օգնականի վերայ Բար-էլ-
արաւում եւ ապակեւով նորան, ապստամբութեան
դուռ բարձրացրեց. ապա քրեց եղելութեան մա-
սին խաղաղաց թաղաւոր խաւարին, որ եկաւ նորա
մօտ ահագին զօրքով, յարձակեցաւ մուսլիմների
վերայ, սպանեց եւ քրեց մեծ բազմութիւն. հառ-
նելով դուր քետի կամքին, նա քրեց (այստեղ
ապրող) մուսլիմներին, ապանել աւեց բոլորին,
նոսե կանանք եւ երեխաներին, եւ այրեց երկիրը։
Առնելով այս գոյքը, Ռաշիդ ուղարկեց Բու-
նաղարին (?)՝, հրամայելով նորան ձերբակալել։
Սայիդ ի. Սայիմին. երբ նա տեղ հասաւ, Սայիդ
աւեց նորան պարգեւներ, որ նա հաճութեամբ ըն-
դունեց. Ռաշիդ իմացաւ այս բանի մասին եւ ու-
ղարկեց Նաւոր ի. Հարիբ Մուհալարին կառավարի
պաշտօնով, սակայն չուսով հեռացրեց նորան եւ
նշանակեց Ալի ի. Իսայ ի. Մուհաննիս. նորա վառ
վարմունքի պատճառով Հարուանի բնակիչք ապ-
ստամբեցան նորա գէժ, եւ առհասարակ ամբողջ
երկիրը յաղկեցաւ։ Այն ժամանակ Ռաշիդ Նշանկեց
կեց Եղեդ ի. Մազեադ Հայրապետին կառավարէ.
միաժամանակ Հայաստանի եւ Արարկտականի վե-
րայ, որի գալովն զօրք հանգարեցաւ եւ երկիրը
խաղաղացաւ եւ բարեկարգեցաւ. նա հաշտեցրեց
Նաղարներին եւ Եմնացիներին, (բարի) յոյսեր
աւեց իշխանաց ժառանգներին եւ նախարարներին.
Նորանից յետոյ Ռաշիդ քրեց խաղաղայն ի.
Խաղիմ Տամիմին կառավարէ, որ ձերբակալեց
նախարարներին եւ իշխանաց ժառանգներին եւ
գլխաւոր աւեց նոցա. առհասարակ նա վառ վար-
ւեցաւ նոցա հետ։ Զօրման եւ Դաւաղար ապստամ-
բեցան. նորա ուղարկած զօրաւորքը թշնամին
կոտորեց. ապա նա յղեց նորա գէժ Սայիդ ի.
Հայազաժ ի. Հարայ ի. Զահիբ Տամիմին բազմաթիւ
զօրքով, որ պատերազմեցաւ Զօրմանի բնակից եւ
Դաւաղարին հետ, արտաքսեց նոցա երկրից եւ
վերադարձաւ Տփղիս։ խաղաղայն մնաց (Հայաս-
տանում) մի տարուց սակաւ. Ռաշիդ հեռացրեց
նորան եւ նշանակեց Սալէյման ի. Եղեդ ի. Նսամ
Ամիրին, որ մի բարի եւ անհօգ ծերունի էր եւ

այն աստիճան թոյլ, որ նորա հրամանն անգամ
անկատար էր մնում, եւ երկիրը նորա իշխանու-
թեան տակից իսկ ելանելու մօտ էր։ Ռաշիդ Նշա-
նկեց Արաւ ի. Զուֆար Հալալին, որի վերայ
յարձակեցան Դաւաղար, նա պատերազմեցաւ նոցա
գէժ։ Ռաշիդ ուղարկեց Մուհալար ի. Զուհայր ի.
Մուսայր գարբին, որ Ռաշիդի վերջին կառավա-
րին էր Հայաստանի վերայ։

(Հարաւ-իւրեւ)

Բ. ՆԱՍԱԾԵՆՑ

Պ Ա Յ Մ Ա Կ Ա Ն

ԱՆՆՆՆՆ ՎԱՆՆՆՆ, ԳՆՐԻԻԵԼ ՆՆՆՆՆՆ

Սա էր հաւատով քրիստոնեայ, բարե-
պաշտ ծնողաց զուակ եւ ազգաւ Հայ
ի ժամանակս իշխանութեան Տաճկաց
այսինքն Սուլթան Մահմադի, եւ էր յեր-
կէն Տիփլիսի, ի գեղջէն Խուսնապիլու,
ծնեալ եւ սնեալ ի մայրաքաղաքն Ղա-
լաթիայ, որ է հանդէպ Ղոստանդինու-
պօլսոյ։ Եւ եղբայր ոմն գրով սորա որ ի
մանկութենէ իւրում տաճկացեալ էր եւ
կարգեալ ի գունդս զօրականաց որ ասեն
«Դնիշէրի», եւ երթեակն առնելն նորա
առ եղբայրն իւր՝ յազգանէն սատանայի
ըմբռնեալ զնա թլփատեալ եւ կարգեալ
են ի գունդս եղբորն իւրում, յոր եւ
քանիցս անգամ զնաց ի պատերազմ ընդ
զօրս Տաճկաց։ Իսկ նա զի ունէր զսէրն
փրիստոսի վառեալ ի սրտի իւրում, ոչ
կալաւ յանձին իւրում զայնպիսի հաւատսն,
այլ յետ ժամանակի ինչ փախեալ աստի՛
գնաց յերկիրն Ֆրանկաց, զի պահացէ
զհաւատս իւր քրիստոնէական. եւ
շրջեալ ի տեղիս ուխտից առ տապանի
Սրբոյն Հակոբայ Տեառն Լիզօրն, եւ ուխտ
արարեալ առ Սուրբ Աստուածածինն եւ
Ս. Ըռաքեալն Պետրոս եւ Պօղոս, եւ
այսպէս շրջըր յերկիրս քրիստոնէից զամս
բազումս վշտօք եւ տառապանօք
պանդխտութեամբ, զի թերեւս ներուսն
լիցի անցանաց իւրոց զոր եւ մեղան։ Եւ
այնու ոչ շատացաւ սիրտ իւր այսպիսի
մխիթարութեամբս, ասելով ես յուր
կորուսի զանրիծ եւ զանարատ հաւատս
իմ, անդ երթեալ դաւանեմ. եւ մտեալ
ի նաւ՝ եկն դարձեալ ի Ղոստանդինու-
պօլիս առ ծնողսն իւր մինչ դեռ եւս

1 Անունն առանց կրտսերութան է։

2 Թերեւս այլ անադրի անբերքայն գիւղ-
աւան է։